

Saavutettavuus seurakunnissa

Katri Suhonen

PsT, YTM, Teol.yo, Diakoni-sosionomi amk.

Saavutettavuuden ja vammaisuuden asiantuntija

Kirkkohallitus

Miten teillä menee
saavutettavuusasioissa?

Kaikille sopiva kirkko on saavutettava kirkko

- Saavutettava kirkko on sellainen, missä ei ole liikkumisen, ymmärtämisen, vuorovaikutuksen, asenteiden ja toiminnan esteitä.

Keitä vammaiset ihmiset ovat?

1 artikla

Vammaisiin henkilöihin kuuluvat ne, joilla on sellainen pitkäaikainen ruumiillinen, henkinen, älyllinen tai aisteihin liittyvä vamma, joka **vuorovaikutuksessa** erilaisten esteiden kanssa voi estää heidän täysimääräisen ja tehokkaan osallistumisensa yhteiskuntaan yhdenvertaisesti muiden kanssa.

Keitä vammaiset ihmiset ovat?

- N. 15 % ihmisistä maailmassa on jokin vamma.
- Vammaisia ihmisiä voidaan tarkastella sosiaalisena ryhmänä, koska yhteinen historia ja sosiaalinen asema.
- Vammaisuus käsitteenä ei ole yksiselitteinen ja läpi aikojen tarkastelukulma on myös vaihdellut.
- Kirkkomme historiassa vallalla on ollut hyväntekeväisyysmalli.
- Nykyään vammaisuus määritetään:
 - **vuorovaikutuksessa tapahtuvana**
 - **ei** ole yksilön **ominaisuus** eikä perustu diagnoosiin
 - toteutuu **rakenteissa** ja käytänteissä
 - merkittävässä roolissa **ihmisoikeudet**

Saavutettavuus kirkossa

Saavutettavuus on:

asenteellista saavutettavuutta

fyysistä saavutettavuutta eli esteettömyyttä

viestinnän saavutettavuutta

taloudellista saavutettavuutta sekä

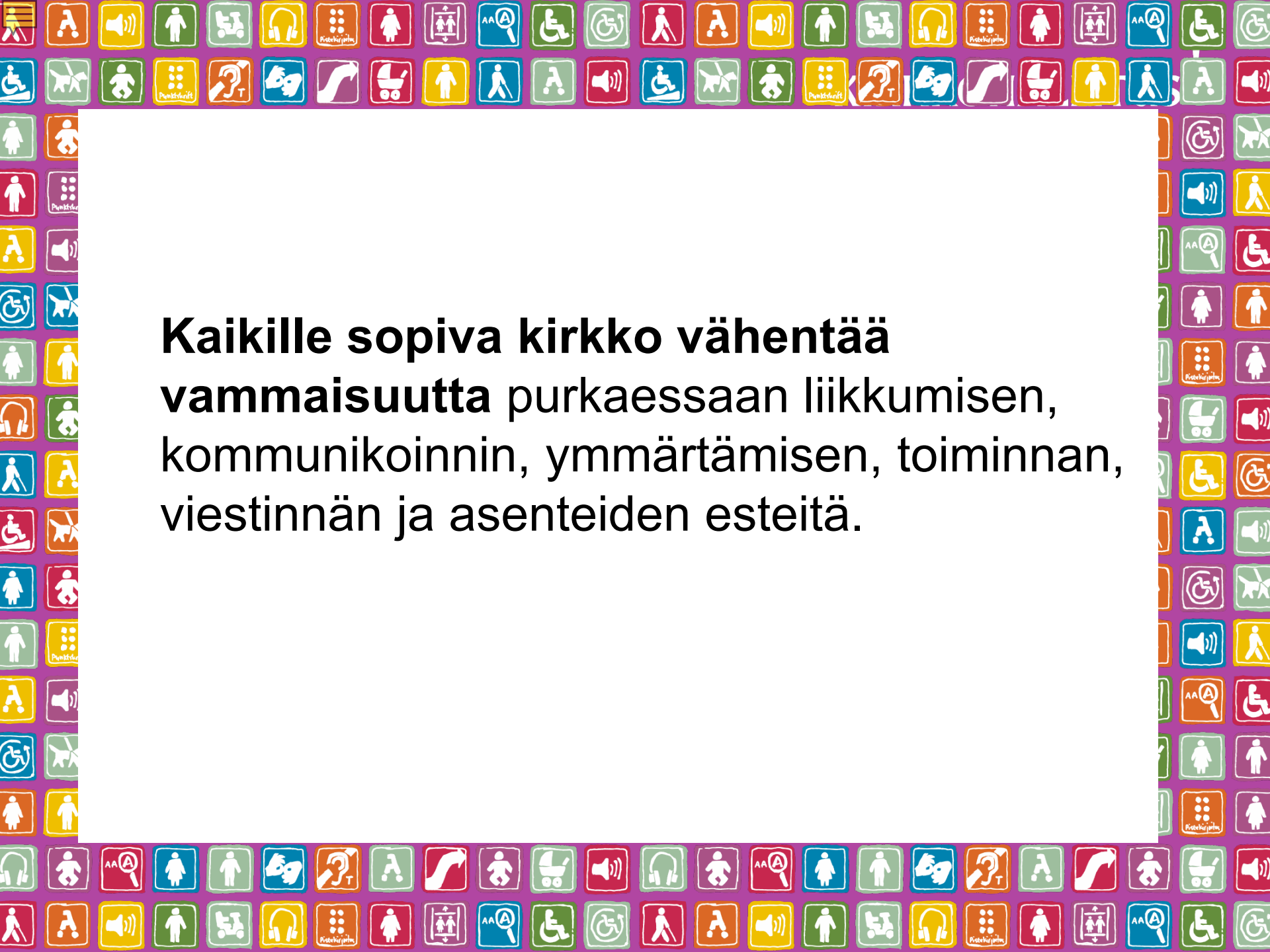
päätöksenteon ja strategian saavutettavuutta.

Esteettömyys ja saavutettavuus

liittyvät käsitteinä toisiinsa:

- ❑ Saavutettavuus tarkoittaa sitä, että jokainen voi osallistua, vaikka hän ei esimerkiksi näe, kuule tai välillä ymmärrä asioita.
- ❑ Esteettömyys tarkoittaa, että jokainen pääsee paikalle ja saa tiedon ymmärrettävässä muodossa.
- **Kaikille sopivan suunnittelun pitää olla kirkossa kaiken toiminnan lähtökohtana.**
- Kaikille sopiva suunnittelu tarkoittaa toiminnan, ympäristön ja palvelujen suunnittelua sellaisiksi, että kaikki ihmiset voivat käyttää niitä mahdollisimman laajasti. Esimerkki.

**Kaikille sopiva kirkko vähentää
vammaisuu** purkaessaan liikkumisen,
kommunikoinnin, ymmärtämisen, toiminnan,
viestinnän ja asenteiden esteitä.

Mikä meitä velvoittaa?

Lähtökohdat

- Olemme julkisoikeudellinen toimija, jota velvoittaa laki esim. Yhdenvertaisuuslaki, YK:n vammaissopimus ja Saavutettavuusdirektiivi.

Tulossa uutta: Esteettömyysdirektiivi, joka vaikuttaa myös seurakuntien toimintaan. Saavutettavuuteen liittyvä lainsäädäntö tulee kiristymään.

- Saavutettavuudella on teologien perusta: Vain kaikille avoin kirkko on uskottava Kristuksen kirkko.

Tämä tarkoittaa

- Kirkon **kaiken** toiminnan tulee olla saavutettavaa.
- Saavutettavuusnäkökulman pitää olla sisäänrakennettuna **kaikessa** kirkon toiminnassa sen eri tasoilla.
- Jokaisella** kirkon työntekijällä pitää olla omaan työhönsä liittyvää saavutettavuusosaamista.
- Lähtökohtana **kaikessa** toiminnassa on osallisuuden ja toimijuuden mahdollistaminen sekä yhdenvertaisuus.
- Saavutettava kirkko toteutuu, kun kirkkoa kehitetään **yhdessä** vammaisten ihmisten kanssa. "Ei mitään meistä, ilman meitä".
- Tärkeää myös on, että vammaisia henkilöitä on **kirkossa töissä**.

Onhan nämä toimintaohjelmat tuttuja?

Tukena saavutettavuuden edistämässä:

- *aktiivisesti osallinen, YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien kirkon toimintaohjelma 2019–2024.*
- *saavu, Kirkon saavutettavuusohjelma 2012.*
- *Kirkko kaikille- ohjelma 2004.*
- Uutuus: Selkokielen toimenpideohjelma 2022

aktiivisesti osallinen 2019-2024

Mitä tehdä?

Oulun hiippakunnan seurakuntien saavutettavuusasiahenkilöt

Mistä olikaan kyse?

- Konkreettisenä toimenpiteenä YK:n vammaissopimuksen jalkauttamiseksi kerroin videotallenteessa syksyllä 2020 ideasta nimeltä Saavutettavuusasiahenkilö. Ajatus oli lyhyesti seuraava:
- Saavutettavuusasiahenkilö
 - valitaan tehtävään aina kahden vuoden määräajaksi
 - perustaa saavu-tiimin, jossa kokemusasiantuntijoita ellei itse ole
 - laatii esteettömyyssuunnitelman ja valvoo sen säännöllistä päivittämistä
 - järjestää esteettömyyskartoituksen

Saavutettavuusasiahenkilö

- päivittää seurakunnan nettisivuille kunkin tilan esteettömyystietoja
- varmistaa, että seurakunnan nettisivut myös ovat saavutettavat (apua saa: petra.honkaranta-siivari@evl.fi)
- laatii paikallistason ohjeet tapahtumien järjestäjille (apua saa: katri.suhonen@evl.fi ja maria.lindberg@evl.fi)
- seuraa tilannetta saavutettavuustyöryhmän kanssa, tiedottaa ja puuttuu saavutettavuusasioihin
- Järjestää saavutettavuusavustajat Jumalanpalvelukseen

Esimerkkinä Tampere

Tampereella on YKN:n asettama saavutettavuuden seurantaryhmä, johon jokainen seurakunta ja yhteisten tehtävien yksikkö on velvoitettu nimeämään henkilön ja tälle varahenkilön. Saavutettavuustyöryhmä on järjestänyt vuosien varrella esteettömyyskatselmuksia ja tehnyt kannanottoja esimerkiksi uusista tiloista ja vanhojen korjaamisista. Jokaiseen seurakuntaan ja yksikköön on velvoitettu nimeämään myös saavutettavuusvastaavan, joka on yhteyshenkilö saavutettavuusasioissa. Tampereen vammaistyon työntekijät toimivat asiantuntija-apuna saavutettavuusasiahenkilölle ja työryhmälle.

-Minna Sormunen, Tampere-

Esimerkkinä Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä

- Kaikissa seurakunnissa on nimetty saavutettavuusasiahenkilö.
- Esimerkki: Seurakuntayhtymässä on laadittu opas, mitä saavutettavuusasioissa tulee ottaa huomioon. Oppaan on laatinut vammaistyön diakoni Tanja Rantapere. Opas on jo käytettävissä/sovellettavissa muilla Suomen vammaistyöntekijöillä.
- Oppaassa mm. on kiitelty vinkkilista: Vammaiset ihmiset ovat kiittäneet, että vaikka kaikki tilat eivät ole esteettömiä ja toimivia, niin niistä tiedotetaan. Näin otetaan huomioon vammaiset henkilöt Esimerkki 1: Esteetön wc. Esimerkki 2: Videoiden tekstittämisen vaivattomuus.

Jollakin täytyy olla vastuu koordinoinnista

Mielelläni kuulen
kokemuksistanne sekä tuen
tarpeesta tämän jälkeen

aktiivisesti osallinen

”Aina kannattaa kysyä” on hyvä perusohje toiminnassa vammaisten henkilöiden kanssa.

Vammaisia henkilöitä tulee kuulla kokemusasiantuntijoina heihin liittyvissä asioissa toiminnan kaikissa vaiheissa: suunnittelussa, toteutuksessa, arvioinnissa ja kehittämisessä. ”

-Antti Björklund-

Lopuksi Huomio!

Jokaisessa seurakunnan tilaisuudessa ja tapahtumassa on todennäköisesti mukana vammainen henkilö!

Vammaisuus on mahdollisuus. Kyseessä on vähemmistörooli, joka on kaikille mahdollinen. Vammaiset ihmiset mielellään antavat seurakuntaan osaamistaan. Hyödyntäkäämme sitä.

Kiitos!

katri.suhonen@evl.fi

Liite:

Askelmerkit videoiden tekstittämiseen

Miksi?

- Haluamme, että kaikki seurakuntalaiset ovat yhdenvertaisia, eivätkä tule syrjityksi jonkin ominaisuutensa kuten kuulovamman vuoksi.
- Videot tekstitetään sitä tarvitsevia ihmisiä varten. Tekstityksestä ei ole kenellekään haittaa.

Mitä?

- Mieti mitä tallennat ja laitat verkkoon.
- Tarkastele koko viestintää ja julkaisupolitiikkaa siten, että pohdit, mitä tarjotaan ja kuinka kattavasti.
- Kun julkaiset jotakin, julkaise laatua ja saavutettavuusvaatimuksia noudattaen.

Miten?

- Jos esitys tulee suorana striiminä, sitä ei tarvitse tekstittää. Saavutettavuusvaatimukset eivät koske suoria lähetyksiä.
- Jos laitat tallenteen verkkoon, se pitää tekstittää.
- Jos tekstität itse, opiskele asia Sakastin verkkokoulutuksista ja pyydä apua alueesi vammaistyöntekijöiltä. Heiltä tekstittäminen sujuu nopeasti ja helposti.
- Jos et tekstitä itse, osta palvelu.